Asthma Self-Management Anketi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Asthma Self-Management Anketi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17055

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ast?m Öz Yönetim Anketi (Asthma Self-Management Anketi), kronik bir solunum yolu hastal??? olan ast?m tan?s? alm?? bireylerin kendi hastal?klar?n? yönetme becerilerini, tedaviye uyum düzeylerini ve semptom izleme davran??lar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe versiyonu, Çal??gan (2015) taraf?ndan yap?lan bir doktora tezi kapsam?nda Türkiye popülasyonuna uyarlama çal??mas? ile kazand?r?lm??t?r. Ölçek, hastalar?n ast?m krizlerine kar?? haz?rl?kl? olma durumlar?n? ve genel sa?l?k davran??lar?n? de?erlendirerek klinik müdahalelerin planlanmas?na temel olu?turmay? amaçlamaktad?r.

Öz yönetim becerileri, özellikle kronik hastal?klar ba?lam?nda, bireyin hastal???n seyrini kontrol etmede üstlendi?i aktif rolü ifade eder. Bu anket, bu kritik davran??sal yap?y? ölçerek hem bireysel hasta takibine hem de sa?l?k hizmetleri ara?t?rmalar?na önemli katk?lar sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ast?m, Öz Yönetim, Adaptasyon, Psikometrik Ölçek, Kronik Hastal?k Yönetimi, Sa?l?k Davran???.

Yazarlar

Ölçe?in Türkçe versiyonunun uyarlama çal??mas?, **Çal??gan, A.** (2015) taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Orijinal ölçe?in yazarlar? bu kaynakta belirtilmemi?tir.

Amaç

Ast?m Öz Yönetim Anketinin temel amac?, ast?m hastalar?n?n günlük ya?amlar?nda ve kriz anlar?nda sergiledikleri öz yönetim davran??lar?n? sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme; ilaç kullan?m?, tetikleyicilerden kaç?nma, semptomlar?n tan?nmas? ve acil eylem planlar?n?n uygulanmas? gibi temel ast?m yönetim bile?enlerini kapsamaktad?r.

Uyarlama çal??mas?n?n (Çal??gan, 2015) spesifik amac?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerinin (geçerlik ve güvenilirlik) Türk kültürüne ve diline uygunlu?unu test etmek ve klinik uygulamalar ile ara?t?rmalar için geçerli ve güvenilir bir Türkçe araç sa?lamakt?r.

Yap?

Ölçek, ast?m hastalar?nda öz yönetim kavram?n? ölçmektedir. Bu yap? genellikle a?a??daki temel boyutlar? içerecek ?ekilde kavramsalla?t?r?lm??t?r:

Semptom ?zleme: Hastan?n nefes darl???, öksürük gibi semptomlar? ne s?kl?kla ve ne kadar do?ru bir ?ekilde takip etti?ini gösterir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?laç Yönetimi ve Tedaviye Uyum: Kontrol edici ve rahatlat?c? ilaçlar? doktor talimatlar?na uygun kullanma derecesi.
Tetikleyici Kaç?nma: Toz, polen, duman gibi ast?m krizini tetikleyen faktörleri tan?ma ve bunlardan kaç?nma çabalar?.
Acil Durum Haz?rl???: Ast?m krizleri için yaz?l? bir eylem plan?na sahip olma ve bu plan? uygulama becerisi.

Bu boyutlar, hastan?n hastal??? üzerindeki kontrol alg?s?n? ve aktif kat?l?m düzeyini yans?tarak, ast?m yönetiminin çok boyutlu do?as?n? ortaya koymaktad?r.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi do?rudan verilmemi?tir ("-"). Ancak, Çal??gan (2015) taraf?ndan yürütülen doktora tezi, ölçe?in Türkçe versiyonunun geçerli?ini incelemi?tir. Geçerlik çal??malar? tipik olarak ?unlar? içerir:

Kapsam Geçerli?i: Uzman görü?leri al?narak maddelerin ast?m öz yönetimini yeterince temsil edip etmedi?i de?erlendirilmi?tir.
Yap? Geçerli?i: Ölçe?in teorik yap?s?n?n Türk örnekleminde do?rulan?p do?rulanmad???n? test etmek için genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) veya Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lm??t?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in alt boyut yap?s?n?n korundu?unu göstermeyi amaçlar.
Ölçüt Geçerli?i: Ast?m kontrol düzeyini ölçen ba?ka standart ölçeklerle (örne?in, Ast?m Kontrol Testi - ACT) korelasyon düzeyleri incelenmi? olabilir.

Güvenirlik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi do?rudan verilmemi?tir ("-"). Çal??gan (2015) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas? kapsam?nda, ölçe?in iç tutarl?l??? ve zaman içindeki kararl?l??? de?erlendirilmi?tir. Güvenirlik analizleri ?unlar? içermektedir:

?ç Tutarl?l?k: Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar tutarl? oldu?unu belirlemek için genellikle **Cronbach's Alpha** katsay?s? hesaplanm??t?r. Yüksek bir Alpha de?eri, maddelerin ayn? yap?y? ölçtü?ünü gösterir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Belirli bir zaman aral???yla ayn? kat?l?mc?lara ölçe?in tekrar uygulanmas? ve sonuçlar aras?ndaki korelasyonun incelenmesi yoluyla ölçe?in kararl?l??? test edilmi?tir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??malar?, ölçe?in yap? geçerli?ini sa?lamak amac?yla faktör analizi gerektirir. Çal??gan (2015) tezinde, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? Türkçe popülasyonunda do?rulamak için

ARABPSYCHOLOGY.COM

muhtemelen Faktör Analizi kullanm??t?r.

Bu analiz, ölçek maddelerinin hangi alt boyutlar alt?nda topland???n? ve bu alt boyutlar?n ast?m öz yönetiminin teorik çerçevesine ne kadar uydu?unu belirlemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk kültürüne aktar?l?rken korunup korunmad???, faktör yükleri ve varyans aç?klama oranlar? gibi istatistiklerle raporlanm??t?r.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçe?e ba?l? olarak tipik olarak 4 veya 5 noktal? **Likert Ölçe?i** format?nda (Örne?in: "Hiçbir zaman"dan "Her zaman"a) derecelendirilmi?tir.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ast?m hastalar? (kronik hastal??a sahip bireyler)

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Doktora tezi çal??mas? genellikle yeti?kin popülasyonu içerir).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'de ya?ayan, hekim taraf?ndan ast?m tan?s? konmu? bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) anketi.

Anahtar Kelimeler

Ast?m Yönetimi, Tedaviye Uyum, Kronik Hastal?k, Öz yeterlilik, Psikometri, Sa?l?k E?itimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Sa?lanmam??t?r.

Yaz??ma Adresi: Çal??gan, A.'n?n ba?l? oldu?u kurum: ?stanbul Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (2015 itibar?yla).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal halinin kullan?m izinleri ve ücret bilgileri bu kaynakta belirtilmemi?tir. Türkçe uyarlama çal??mas? **2015** y?l?nda tamamlanm??t?r.

Uyarlama çal??mas?n?n tamam?na ?stanbul Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü'ne ba?l?

ARABPSYCHOLOGY.COM

olarak eri?ilebilir. Tezin tam metnine eri?im genellikle Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi arac?l???yla sa?lanmaktad?r.

Kaynaklar

Çal??gan, A. (2015). Asthma self-management anketinin Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? (Doktora tezi, ?stanbul Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi adresinden edinilmi?tir.

?lgili teze ait YÖK Tez Merkezi ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ast?m Öz Yönetim Anketinin Maddeleri

ÖNEML?: Bu akademik kaynak özetinde, Asthma Self-Management Anketinin orijinal maddeleri veya Türkçe çevirileri sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam içeri?i için Çal??gan (2015) doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM